

Україна – Бельгія: взаємодія літератур

Рец. на: **Українсько-бельгійські літературні зв'язки. 1870–2008** : бібліогр. покажч. / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Львів. нац. ун-т ім. І. Франка ; уклад.: Т. Добко, Я. Кравець, Н. Дацькова, М. Чиж ; редкол.: О. Онищенко, Т. Арсеєнко, В. Горовий [та ін.]. – Київ ; Львів, 2010. – 244 с. Покажч.: с. 221–241.

Попередня бібліографія, присвячена темі міжлітературних взаємин, виходила друком у 2005 р. Це був посібник «Сербські фольклор і література в українських перекладах та дослідженнях. 1837–2004», підготовлений силами фахівців Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. І ось у 2010 р. європейська наукова спільнота отримала у своє розпорядження чергову науково-бібліографічну працю – покажчик літератури «Українсько-бельгійські літературні зв'язки. 1870–2008» (Київ; Львів, 2010), підготовлений бібліографами Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (НБУВ) Тетяною Добко, Наталією Дацьковою, Марією Чиж та професором Львівського національного університету імені Івана Франка Яремою Кравцем.

Щойно видана праця є першою спробою в українській і бельгійській бібліографіях комплексно представити багаторічні українсько-бельгійські літературні зв'язки, які є важливою складовою тісних відносин між нашими країнами і народами в економічній, культурній та гуманітарній сферах. Посібник підготовлений на виконання Плану заходів з реалізації домовленостей, досягнутих під час візиту в Україну Міністра закордонних справ Королівства Бельгія Карела де Гухта у червні 2005 р. Зініціював підготовку покажчика генеральний директор Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, академік Олексій Онищенко. Він і очолив редакційну колегію, до якої увійшли науковці НБУВ Тетяна Арсеєнко, Валерій Горовий, Любов Дубровіна, Володимир Омельчук, а також дослідник і перекладач нідерландської літератури Ярослав Довгополий, поет Ігор Калинець, перекладач Всеволод Ткаченко та ін.

Вступну частину видання становлять: вітальні слова Надзвичайного і Повноважного Посла України в Королівстві Бельгія Євгена Бершеди та Надзвичайного і Повноважного Посла Королівства Бельгія в Україні Марка Вінка; розлога

стаття «Україна і Бельгія: півторастолітній ювілей красного письменства *per translationem*» професора Яреми Кравця та «Українсько-бельгійські зв'язки: досягнення і перспективи» старшого наукового співробітника НБУВ Юлії Половинчак. У матеріалі «Від укладачів» Тетяна Добко і Ярема Кравець докладно знайомлять користувачів зі структурою покажчика, науково-методичними засадами його формування, широтою джерел пошуку тощо.

Видання містить інформацію про переклади українською мовою творів письменників Бельгії та бельгійських народних казок, про видання творів української художньої літератури та фольклору в Бельгії, літературно-критичні матеріали, а також про праці, в яких досліджуються українсько-бельгійські літературні взаємини.

Документальною базою для укладання покажчика слугували фонди Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, Наукової бібліотеки Львівського національного університету імені І. Франка, Львівської національної наукової бібліотеки імені В. Стефаника, а також приватних зібрань Яреми Кравця, Ігоря Калинця та ін. Для виявлення та опису необхідних джерел було також переглянуто видання органів державної бібліографії, універсальні і галузеві бібліографічні посібники, ретроспективні тематичні покажчики, періодичні видання, пристатейну бібліографію тощо. Були ґрунтовно опрацьовані наукові праці з філологічних наук.

Рецензована книга вирізняється високою видавничою і бібліографічною культурою. Титульний аркуш та зміст подано трьома мовами – українською, французькою та нідерландською. Прізвища письменників у заголовках рубрик – українською і французькою, вказано роки життя особи та справжнє ім'я, якщо письменник друкувався під псевдонімом.

Важливим, з огляду на потреби науковців, котрі досліджують тему міжлітературних взаємин, є збереження у бібліографічному описі стилістики та орфографії текстів, назв, імен тощо. В анотаціях та

Покажчику імен укладачі подали прізвища авторів та назви за сучасним правописом. Шифри зберігання документів у фондах НБУВ, якими супроводжуються записи, дають змогу користувачеві не витратити час на їх пошук у бібліотечних каталогах, а також сигналізують комплекторам про дезидерати.

Бібліографічні записи у покажчику систематизовано за двома основними розділами: «Бельгійська література в Україні» та «Українська література в Бельгії». Кожний розділ складається з підрозділів: «Літературно-критичні праці», «Твори окремих авторів та література про них» і «Народна творчість». До підрозділів «Літературно-критичні праці» включено документи, які відображають загальні питання літературознавства, літературної критики, праці, пов'язані із українсько-бельгійськими взаєминами, або матеріали стосовно творчості окремих письменників.

Підрозділ «Твори окремих авторів та література про них» розділу «Бельгійська література в Україні» складається з трьох частин – «Література латинською мовою», «Література французькою мовою», «Література фламандською, нідерландською мовами». У них відображено українські переклади бельгійських авторів, зокрема Еміля Вергарна, Моріса Метерлінка, Шарля де Костера, Жоржа Сіменона.

Розділ «Українська література в Бельгії» відрізняється від попереднього не лише кількістю записів, але й науково-методичними рішеннями. У ньому, окрім інформації про переклади творів українських авторів, представлено відомості про художні твори українською мовою, що з'явилися друком на території Бельгії та твори французькою мовою з української тематики. Йдеться, насамперед, про творчість українських письменників-класиків – Лесі Українки, Івана Франка, Андрія Чайковського, а також Леоніда Мосендза, Уласа Самчука, майстрів слова, які проживали в зарубіжних країнах: Кузьми Дмитрика, Богдана Куриласа, Романа Кухаря, Володимира Радзиковича, Івана Стоцького, письменників материкової України: Ігоря Калинця, Зиновія Красівського, Степана Сапеляка, Василя Стуса та ін. Цілковито умотивованим є рішення укладачів у цьому ж розділі навести інформацію про публікації творів, літературознавчих розвідок українських письменників Бельгії Романа Бабовала, Зореслави Коваль в Україні та в інших країнах. До цього ж розділу включено твори Ірени Стецик, видані французькою мовою, які стосуються української тематики.

Намагання упорядників розкрити зміст видань, комплексно представити творчий доробок того чи іншого літератора свідчать про здійснену ними велику роботу. Ускладнювали підготовку покажчика численні труднощі, насамперед пов'язані з пошуком першоджерел, відомостей про приналежність деяких франкомовних письменників до бельгійської літератури. Проблемаю було також відтворення українських прізвищ та імен французькою мовою. Справа в тому, що на практиці часто спостерігається відхід від міжнародного стандарту, яким регламентуються правила транслітерації передання латинським шрифтом власних імен та географічних назв для мов, що використовують кирилицю. Тому франкомовне написання прізвищ окремих письменників інколи не збігається з їхнім відтворенням у назвах рубрик, у Покажчику імен. Укладачам доводилося звертатися до багатьох українських та зарубіжних довідкових видань, де часто містилася суперечлива інформація, консультуватися з фахівцями-науковцями, зокрема й бельгійськими.

Допоміжний апарат видання становлять професійно підготовлені Покажчик імен, згадуваних у виданні (як у основній, так і у вступній частинах), Покажчик українських перекладачів бельгійської літератури та Покажчик франкомовних, фламандських і нідерландських перекладачів української літератури. Справжнє ім'я особи та її псевдонім або криптонім пов'язані у Покажчику імен посиланнями. При наявності публікацій творів автора українською та іноземною мовами вони зведені у Покажчику імен за українським варіантом прізвища з відповідними посиланнями.

Безумовно, бібліографічний покажчик є унікальним виданням, він займе гідне місце в інформаційно-пошуковому апараті наукової бібліотеки, допоможе в роботі науковцям, сприятиме глибшому взаємопізнанню наших культур та поживленню українсько-бельгійських творчих і наукових контактів. Великий інтерес до книги існує як в Україні, так і у Королівстві Бельгія, про що засвідчила, зокрема, презентація видання, яка відбулася 7 грудня 2010 р. у Науковій бібліотеці Львівського національного університету імені Івана Франка.

Віталіна Шкаріна,
гол. бібліограф НБУВ